

МЕТОДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Ю. О. ТАРАРУСЬВ, канд. екон. наук, доц.
Д. В. КОЛОДЧЕНКО, студентка
*Харківський національний університет міського
господарства імені О. М. Бекетова
61002 Україна, м. Харків, вул. Маршала Бажанова 17
artyur@gmail.com*

Діяльність вітчизняних підприємств пов'язана з невизначеністю і підвищеним ризиком, що приводить до зниження фінансових результатів, виникнення збитків, погіршення репутації та інших негативних наслідків. У таких умовах особливої актуальності набувають проблеми оцінки та покращення фінансового стану.

Важливість вирішення цих проблем підтверджується значною кількістю сучасних публікацій з означеної тематики, серед яких варто виділити роботи І.А. Бланка, О.Ю. Верланова О.В. Зигрій, А.В. Ковалевської, Р.В. Рудої, Г.В. Савицької та багатьох інших.

Існує багато підходів до визначення фінансового стану підприємства, але у широкому розумінні він визначається можливостями підприємства відповідати за поточними зобов'язаннями, фінансувати поточну діяльність, або досягати інших завдань з використанням найбільш ліквідних активів. У деяких випадках розуміння сутності фінансового стану підприємства залежить від методу, що застосовується для його оцінки.

Серед методів оцінки фінансового стану можна умовно виділити декілька найбільш поширених, до яких відносять:

1. Коефіцієнтний аналіз – метод передбачає визначення фінансового стану підприємства на основі розрахунку показників за такими напрямками як: оборотність (ділова активність), прибутковість, структура капіталу та ліквідність.

Характеризуючи метод коефіцієнтного аналізу, варто виділити декілька його особливостей:

По-перше, фінансовий стан визначається виходячи з порівняння вартості найбільш ліквідних активів та поточних зобов'язань.

По-друге, ділова активність підприємства свідчить про ефективність підприємства, а рентабельність характеризує ефективність підприємства в цілому. Тому для визначення фінансового стану найбільшу цінність мають показники ліквідності.

Складністю застосування методу є те, що він не передбачає узагальненої оцінки фінансового стану підприємства.

2. Оцінка фінансового стану підприємства на основі визначення міри його забезпеченості власним оборотним капіталом – фінансовий стан підприємства залежить від того, чи спроможне підприємство фінансувати придбання запасів

для ініціювання наступного виробничого циклу за рахунок власного оборотного капіталу.

Головна проблема застосування цього методу полягає у тому, що він найкраще підходить для виробничих підприємств і не відображає реальний фінансовий стан підприємств, що сконцентровані на фінансових операціях.

3. Застосування математичних моделей для оцінки фінансового стану – йдеться насамперед про побудову рівнянь регресії на основі встановлення залежності між узагальненим показником фінансового стану та змінами найбільш важливих для підприємства показників діяльності.

Складність застосування цього методу пов'язана з необхідністю використання значної бази даних для побудови регресійних моделей. Крім того, з часом такі моделі втрачають актуальність, оскільки змінюються умови діяльності підприємств (як приклад можна навести модель Альтмана, що тривалий час використовувалася для діагностики банкрутства суб'єктів господарювання).

Крім перелічених проблем застосування згаданих методів оцінки фінансового стану підприємств, варто навести одне ключове протиріччя, що впливає з сутності фінансового стану: недостатність ліквідних активів для покриття зобов'язань може свідчити не лише про нестійкий фінансовий стан, а й про прагнення підприємства розвиватися, максимально ефективно використовуючи найбільш ліквідні активи. Іншими словами – недостатність коштів на рахунках може вказувати на постійне їх інвестування, а значний обсяг поточних зобов'язань – на безкоштовне використання залученого капіталу.

Для уникнення більшості з перелічених проблем пропонується для оцінки фінансового стану підприємств використовувати не співвідношення ліквідних активів, а співвідношення позитивних та негативних грошових потоків від різних видів діяльності (враховуючи, що негативний грошовий потік від інвестиційної діяльності є свідченням нарощення інвестицій та розвитку підприємства).

Оцінку фінансового стану з використанням грошових потоків підприємства пропонується проводити у декілька етапів:

1. Визначення позитивних, негативних та чистих грошових потоків від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

2. Визначення показників ліквідності грошових потоків за видами діяльності підприємства.

3. Встановлення нормативних значень для показників ліквідності грошових потоків.

4. Порівняння фактичних показників з нормативними та формулювання висновків про фінансовий стан підприємства.

Описаний підхід також дозволяє визначити інтегральний показник фінансового стану підприємства у разі виникнення такої потреби і може використовуватися для усіх підприємств, незалежно від їх галузевої специфіки.